

наукового пафосу і термінологічної забави. Досконалість у усьому, прискіпливість, гострота спостережень, винятковий музично-аналітичний метод, максимально спрямований на розкриття таїни музично-образного змісту, є головним у її науковій метододії пізнання музики як одного з найвищих проявів людського духа.

Олександра Цалай-Якименко розуміє музикознавство у широкому гуманітарному контексті: у поєднанні історії, мистецтвознавства, філології, естетики. Водночас вона постійно застосовує єдність різних підходів в оцінці явищ. Це є головною ознакою високої якості вивчення музичного мистецтва. Досліджуючи будь-яке музичне явище, всесторонньо аналізує його музичні складові, вписуючи його у певний історичний контекст. Як наслідок, відбувається дифузія від часткового, конкретного й теоретично осмисленого, через широкі історичні паралелі і контексти до побудови стрункої теоретичної концепції — ідеал, який був підвладний хіба що таким велетням музикознавства, як Ріман чи Б. Асаф'єв.

Тематика наукових зацікавлень О. Цалай-Якименко охоплює насамперед давню українську музику: теоретичну думку ранньомодерної України, музичну освіту і педагогіку, творчість Миколи Ділецького, партесний спів, церковну монодію. А ще добу раннього класицизму в Україні: творчість Березовського, Бортнянського, Симфонію невідомого

автора. Особливою темою дослідниці стала музичальність поезії Шевченка.

На формування наукового і життєвого світогляду О. Цалай-Якименко вплинули музикознавці та музиканти, представники інших гуманітарних наук. З-поміж них насамперед її вчитель, наставник і порадник Станіслав Людкевич. Вона тісно співпрацювала також з акад. І. Крип'якевичем, Я. Ісаєвичем, В. Німчуком, Д. Лихачовим, а також Я. Дашкевичем і Л. Махновцем, В. Свенціцькою і В. Овсійчуком, О. Мацюком і О. Купчинським, Л. Коць-Григорчук і У. Едлінською та багатьма іншими. А також була поціновувана такими визначними особистостями, як О. Шреер-Ткаченко, М. Гордійчук, І. Ляшенко, Н. Горюхіна, А. Котляревський, Н. Герасимова-Персидська, С. Скребков, А. Дмитрієв, Ю. Холопов. Серед музикантів її особливо заохочували й підтримували А. Кос-Анатольський та І. Козловський. У спілкуванні з цими людьми сформувалися такі основні наукові засади Олександри Цалай-Якименко, як правда, глибина аналітичних спостережень, широта висновків, переконливість й глибока аргументація наукових результатів.

Вітаємо Олександру Сергіївну з ювілеєм і щиро їй міцного здоров'я, щасливого довголіття та плідної праці.

Юрій ЯСІНОВСЬКИЙ

Цього року виповнюється 80 років професорові Львівського національного університету ім. І. Франка Миколі Крикунові, який понад півстоліття плідно працює на історичній ниві.

Народився ювіляр 1932 р. на Житомирщині. У важкий для українського народу рік Голодомору М. Крикуна немовлям віддали до дитячого

будинку (з 1937 р. місцем проживання став Житомир). Сиротинське життя, сповнене випробувань та незгод, загартувало, але й наклало певний відбиток на характер Миколи Крикуна — відкритий, відвертий, безкомпромісний і в той же час схильний до замкнутості та усамітнення або дуже невеликого кола друзів.

Дитячі роки в сиротинці та ще й у сталінські 1930-ті рр., звичайно ж, важко назвати легкими, але, як відомо, завжди може бути ще гірше — так сталося, коли почалася війна. Дітей з дитячого будинку евакуювали — почалася мандрівка на Схід (Сталінградська й Астраханська обл., Узбекистан), а це супроводжувалося недоїданням, важкою працею, втратою друзів (була висока смертність). Лише влітку 1945 р. Микола Крикун повернувся в Україну, до Стрия, де 1951 р. закінчив навчання у середній школі № 2.

Навчання на історичному факультеті Львівського університету (1952—1957) було часом остаточного формування особистості і заклало добрі

професійні підвалини для подальшої наукової праці. Першорядну роль у тематиці наукових зацікавлень та виборі кафедри історії південних і західних слов'ян відіграв професор цієї кафедри Дмитро Похилевич, який упродовж багатьох років був наставником Миколи Григоровича. Саме під його керівництвом учений написав кандидатську дисертацію „Народонаселення Подільського воєводства у XVII—XVIII ст.“ (1965). Відтоді Микола Крикун невтомно досліджує історію України.

Певний час після захисту дисертації вчений досліджував Поділля, друкував неопубліковані матеріали та посилено працював в архівах та рукописних відділах бібліотек. 1968 р. з'явилася друком піонерська розвідка „Подимні реєстри XVII ст. як джерело“. Певним її продовженням стала публікація статей „Подимні реєстри першої і початку другої половини XVIII ст.“ (1972) та „Реєстри димів Правобережної України XVIII століття“ (1999).

З початку 1970-х рр. і далі, працюючи над демографічною проблематикою, М. Крикун розширив терени дослідження на всю Правобережну Україну. Варто зазначити, що студіювання зазначеної тематики надзвичайно важке, вимагає кропіткої праці, яку, на перший погляд, складно оцінити зі статистичного текстового чи табличного матеріалу. Архівні студії з цієї теми зайняли 70-ті та початок 80-х рр. XX ст. У процесі роботи з'ясувалося, що демографія тісно пов'язана з адміністративно-територіальним поділом і вчений з головою поринув у вивчення цього складного питання. Готуючи докторську дисертацію з демографії Правобережної України, дослідник вирішив окремий розділ присвятити адміністративно-територіальному

устрою, але невдовзі це питання так захопило М. Крикуна, що впродовж 80-х — початку 90-х рр. побачила світ низка найвищої наукової проби статей: „Границі і повітовий поділ Брацлавського воєводства в XVI—XVIII ст.“, „Кордони і повітовий поділ Волинського воєводства в XVI—XVIII ст.“, „Матеріали розмежувань Речі Посполитої з сусідніми державами на українських землях у 70—80-х рр. XVIII ст.“, „Початки подільського повітового устрою“, „Повітовий поділ Київського воєводства в останній третині XVI—XVIII ст.“ Підсумком цих студій став вихід монографії „Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в XV—XVIII ст.“ (1992) і цього ж року в Києві відбувся захист докторської дисертації, який знаменував певний рубіж наукової роботи вченого. Саме 90-ті рр. XX ст. і початок XXI ст. стали науково найбільш плідними для Миколи Крикуна. Розкриваються нові грані творчості вченого. За його редакцією вийшло ряд випусків „Вісника Львівського університету. Серія історична“, „Україна модерна“ та 14 монографій таких відомих учених, як В. Інкін, П. Кулаковський А. Васіляускіне, М. Долинська, А. Каппелер та ін.

У 1990-х рр. Микола Григорович зацікавився новою для себе козацькою тематикою і опублікував серію надзвичайно вартісних статей, які увійшли до книжки „Між війною і радою. Козацтво Правобережної України в другій половині XVII — на початку XVIII ст.“ (2006).

Ще однією гранню творчості вченого стала археографічна діяльність. М. Крикун — співукладач та редактор збірки документів „Селянський рух на Україні (1569—1647 рр.)“ (1993). Упродовж останнього десятиліття побачила світ низка важливих документів з козацької тематики та парламентаризму на українських землях, супроводжена детальними коментарями. У 1996 р. Микола Крикун здійснив перевидання праці М. Грушевського „Барське староство“, уклавши до неї необхідні коментарі, покажчики та вмістив новаторську розвідку про магістерську дисертацію М. Грушевського.

Результатом багаторічної копінткої праці вченого став вихід у світ монументального збірника „Документи Брацлавського воєводства 1566—1606 рр.“ (2008). Розлога, майже монографічна за обсягом передмова цього видання та корпусна публікація документів обсягом понад тисячу сторінок стали

непересічною подією в історичній науці. Того ж року вийшла друком книжка „Брацлавське воєводство у XVI—XVIII століттях“. 2009 р. Микола Крикун видав окремою книгою „Інвентар Меджибізької волості 1717 року“.

Багато зусиль М. Крикун віддав педагогічній праці. Його лекції були завжди цікавими та змістовними, а на наукових семінарах студенти зазвичай отримували фахові консультації. Зрештою, за консультаціями до професора приходять як молоді, так і вже досвідчені та зрілі викладачі. Певною даниною викладацької роботи була підготовка та вихід у світ книжки (у співавторстві з Л. Зашкільняком) „Історія Польщі“ (2002), яка отримала схвальні відгуки науковців як України, так і Польщі.

Науковий доробок Миколи Крикуна вирізняється найперше фаховістю. Все опубліковане ним є результатом вичерпних архівних та літературних студій, філігранного, вдумливого опрацювання цих матеріалів. За, можливо, дещо сухуватим (насправді академічним) текстом завжди проглядається його логічність, послідовність і, що, важливо, доказовість. Варто зазначити, що вчений велику увагу приділяє джерелам, які завжди були основою його праць. Як мало хто з українських істориків, Микола Крикун знає і використовує джерельну базу української історії. Серед опублікованих праць вченого немає жодної, яку можна було б назвати поверхневою чи кон'юнктурною. Різноманітне наукове надбання вченого (демографія, адміністративно-територіальний устрій, парламентаризм, історія козащини, джерелознавство, археографія) високо цінують не лише українські історики, але й колеги у Польщі, Білорусі, Росії, Литві.

Останніми роками багато оригінальних праць М. Крикуна опубліковано у „Записках НТШ“. Відзначаються, зокрема, унікальністю реєстри населених пунктів Правобережної України XVII—XVIII ст.

23 листопада 2002 р. НТШ обрало вченого дійсним членом. Відрадно, що у свій 80-річний ювілей Микола Крикун сповнений нових задумів та ідей. Здоров'я Вам, снаги і творчих успіхів, шановний Ювіляре!

Андрій ЗАЯЦЬ

вичу.

Народився ювіляр 5 квітня 1937 р. у м. Львові. 1958 р. закінчив з відзнакою радіотехнічний

факультет Львівського політехнічного інституту за спеціальністю „Радіотехніка“. Цього ж року вступив до аспірантури при Фізико-механічному інституті АН України, де під керівництвом професора Б. Блажкевича працював у галузі аналізу нелінійних електричних кіл, результати цих досліджень покладені в основу його кандидатської дисертації (1964).

Науково-виробничу діяльність Р. Базилевич розпочав 1958 р. в Інституті машинознавства та автоматики АН України (з 1964 р. — Фізико-механічний інститут АН України) молодшим та старшим науковим співробітником. З 1967 р. працює у Львівському політехнічному інституті доцентом кафедри конструювання та технології виробництва радіоапаратури. 1982 р. у Ленінградському електротехнічному інституті захистив доктор-